

DOCENTENHANDLEIDING

ZAGEN OP DE WIND, CORNELIS CORNELISZOOM, UITVINDER VAN DE HOUTZAAGMOLEN, ROND 1600

Met dit project willen we kinderen bewust maken van het belang van de uitvinding van de houtzaagmolen van Cornelis Corneliszoon van Uitgeest (+- 1550 – 1607). De uitvinding van deze houtzaagmolen speelde een grote rol bij het tot stand komen van de Nederlandse Republiek als handelsnatie in de 17e eeuw. Cornelis Corneliszoon maakte gebruik bij het ontwerp van deze molen van de mogelijkheden van het landschap, de wind en het water. De leerlingen komen hier al doende achter. Daarnaast willen we de leerlingen bewust maken van het allereerste industriegebied van Europa, de Zaanstreek. Ook willen we kennis overdragen over het landschap rondom Uitgeest uit die tijd. We laten zien wat er in en om het dorp gebeurde in relatie met het landschap.

De leerlingen gaan als eindopdracht Cornelis Corneliszoon presenteren aan het dorp. Ze geven hem als het ware terug aan de inwoners van Uitgeest. De eindopdracht doen de kinderen door middel van het maken van een maquette van Uitgeest rond 1600.

We hopen met dit project de vergeten geschiedenis tot leven te brengen!

CORNELIS CORNELISZOOM VAN UITGEEST - ZAGEN OP DE WIND

Lengte project: Ongeveer 5 weken, twee lessen per week van 1,5 uur.

Invulling lessen:

LES 1 VERWONDERING

Doel: Kinderen op de hoogte stellen wie Cornelis Corneliszoon was en waarom hij zijn uitvinding zo belangrijk was.

Vorm: Iemand (verkleed in kledij uit 1600) komt in de klas over Cornelis Corneliszoon vertellen. Hij heeft een tas vol tekeningen en kaarten bij zich om zijn verhaal te illustreren. Hij zegt: “Uitgeest heeft een vergeten held. Zijn uitvinding heeft mede de economische bloei in De Gouden eeuw mogelijk gemaakt. Bijna niemand weet dat! Jullie gaan daar verandering in brengen!”

LES 2 VERKENNING

Doel: Uitleg welke thema's verband houden met de uitvinding van Cornelis Corneliszoon.

Vorm: Klassikale les aan de hand van een powerpoint.

Inhoud: In 1593 vroeg Cornelis Corneliszoon uit Uitgeest octrooi aan voor een windhoutzaagmolen. Dit octrooi werd hem verleend.

Die houtzaagmolen is na zijn dood in de 17e en 18e eeuw nog vele malen gebouwd en deze molen is heel bepalend geweest voor de bloei van de 17e-eeuwse handel in de Republiek. Met name voor de bouw van schepen was het industrieel zagen van hout een doorbraak.

De bloei van de handel in De Gouden Eeuw en de rol van het Oerijgebied tijdens de Nederlandse Opstand tegen Philips II komen in dit deel van de geschiedenis samen. In de strijd tegen de Spanjaarden was er een molen in Uitgeest verbrand door de Spanjaarden. Tijdens de wederopbouw van deze molen kwam Cornelis Corneliszoon op het idee een windhoutzaagmolen met een krukas te ontwerpen. In deze les wordt ook aandacht besteed aan een dorpsgenoot Willem Blaue, de cartograaf die waarschijnlijk in Uitgeest geboren is.

Huiswerkopdracht: In straten met namen van molens gaan de kinderen vragen wat mensen weten van Cornelis Corneliszoon. Ook nodigen ze mensen uit voor de eindpresentatie.

CORNELIS CORNELISZOOM VAN UITGEEST - ZAGEN OP DE WIND

LES 3, 4 EN 5 VERDIEPING

Doel: De leerlingen gaan zelf meer informatie verzamelen over een deelonderwerp dat verband houdt met de uitvinding van Cornelis Corneliszoon. Dit doen ze door middel van vier verdiepingshoeken. Als groep presenteren ze deze informatie aan de rest van de klas met een eigen powerpoint.

De vier verdiepingshoeken gaan over: 'landschap, wind en water', 'techniek van de houtzaagmolen', 'beroepen in Uitgeest rond 1600' en over 'hout en handel'. In elke hoek zijn acht informatiekaarten met vragen en een doe-opdracht. Met deze informatie bereiden de kinderen een presentatie voor aan de klas en geven die in les 5.

LES 6 EN 7 VOORBEREIDEN PRESENTATIE

Doel: Voorbereiden van de maquette en presentaties in het dorp. Eventueel ook het instuderen van het Cornelis Corneliszoonlied en het opnemen van geluiden.

Inhoud: maken maquette, voorbereiden toelichting bij maquette.

LES 8 PRESENTATIE

Doel: Presentatie voor het dorp

Inhoud: vier groepjes bereiden een presentatie voor bij de maquette, ze tonen, ze leggen uit.

LES 9 EVALUATIE

Doel: Wat hebben de kinderen geleerd?

Inhoud: Aandacht voor het leggen van een link naar het heden, zoals het opnieuw op zoek zijn naar schone energiebronnen als water en wind.

EXCURSIES

Bij deze acht lessen passen drie excursies in de nabije omgeving.

- Excursie naar de Zaanse Schans. De leerlingen kunnen daar een werkende houtzaagmolen zien.
- Excursie naar de Stokkenfabriek in Uitgeest. Een van de laatste resten van nijverheid uit 1600.
- Excursie naar het landschap bij Uitgeest. De invloed van water en wind op het dorp Uitgeest vroeger en nu.

CORNELIS CORNELISZOOM VAN UITGEEST - ZAGEN OP DE WIND

PLANNING PROJECT CCZ HOEKSTEEN

	Wat	Lesmaterialen	Data
Les 1 Verwondering	Introductie tijd en persoon, door iemand verkleed als 16e eeuwse Cornelis Corneliszoon.	<ul style="list-style-type: none">□ Jaap Hogendoorn van Springlevend Verleden.□ Jaap Hogendoorn gebruikt afbeeldingen op A3	8 mei, ochtend
Les 2 Verkenning	Klassikale les over de uitvinding van Cornelis Corneliszoon en de tijd waarin hij leefde m.b.v een Powerpoint. Uitleg over straatnamen en huiswerk uitleggen.	<ul style="list-style-type: none">□ In PPT beginnen met het volgende filmpje:□ https://www.oozo.nl/video/uitgeest/12607/de-grootste-nederland-er-allertijden-cornelis-corneliszoon-van-uitgeest	Week 19
Zelf doen; keuze opdracht	Op straat mensen vragen wat ze van Cornelis Corneliszoon weten. Met name in straten met namen van molens. Ook naar de straatnaam vragen. Antwoorden opnemen met ipad of mobiele telefoon. Uitnodiging voor 28 juni uitdelen.	<ul style="list-style-type: none">□ Ipads of andere beelddrager, kan ook telefoon zijn.□ Kaarten met uitnodiging.	Week 20
	Excursie Zaanse Schans		24 mei ochtend
	Excursie Uitgeest inclusief Stokkenfabriek		22 mei ochtend

	Wat	Lesmaterialen	Data
Les 3 en 4 Verdieping	<p>De klas in vier expertgroepen verdelen. Elke expertgroep gaat naar een verdiepingshoek:</p> <p>Hoek 1 Landschap: Het landschap rondom Uitgeest in 1600, de rol van het water en de wind als energiebron en voor vervoer.</p> <p>Hoek 2 Techniek: CC en de techniek. Wat was het vernieuwende van de eerste houtzaagmolen? Hoe werkte deze molen? Kun je er zelf een maken? Zodra je klaar bent, vraag je patent aan.</p> <p>Hoek 3 Beroepen: Welke beroepen waren er in Uitgeest in 1600 en wat zegt dat over de economie van die tijd?</p> <p>Hoek 4 Handel en hout: Waar was al dat hout voor nodig dat in de houtzaagmolens werd gezaagd? Wat heeft dit hout met de handel en De Gouden Eeuw te maken?</p> <p>In onderzoekshoeken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Per tweetal opdrachten maken en informatie over eigen deelonderwerp verzamelen. De acht kaarten met informatie en vragen langslopen. 2. Antwoordkaarten laten controleren. 3. De doe-opdracht maken. 4. De Presentatie voorbereiden m.b.v. een powerpoint. 	<p>Kennis opdrachten: Per hoek acht kaarten met afbeeldingen, info en vragen.</p> <p>Doe-opdrachten:</p> <p>Hoek 1 Dijken en dammen bouwen op maquette.</p> <p>Hoek 2 Zelf een krukas in een molen maken, knutselen. Patentcertificaat opstellen.</p> <p>Hoek 3 Oude ambachten, kleding, materialen.</p> <p>Hoek 4 Houten boot en houten vlot maken .</p> <p>Voorbereiden presentatie (stap 4) Per hoek een powerpoint met de afbeeldingen die op de acht kaarten staan.</p>	<p>Week 22 en 23</p>

	Wat	Lesmaterialen	Data
Les 5	Presentaties per expertgroep, dus vier presentaties voor de klas. Elke presentatie duurt maximal 10 minuten.		Week 24
Les 6 en 7 Presentatie Onderzoek	De klas maakt samen een landschap. Elke expertgroep maakt een onderdeel. Elke leerling maakt een gebouw en een molen. Dit landschap wordt op 28 juni midden in het dorp tentoongesteld.	Basis maquette aanwezig. Per verdiepingsgroep: <ul style="list-style-type: none"> - 1 of 2 vertellers - iemand die geluiden maakt/laat horen - iemand die opneemt wat er gebeurt op 28 juni. 	Week 24, 25 en 26
Les 8	Presentatie voor het dorp en ouders. De leerlingen geven per expertgroep uitleg aan de mensen in Uitgeest over CCZ en wat zij in hun verdiepingshoek hebben geleerd. De middag wordt eventueel aangekleed met muziek, een verkleedpartij, oude beroepen ect.	Aankleding plein.	28 juni
Les 9 Evaluatie	Evaluatie, terugkoppeling van het verleden naar heden, zoals het gebruik van wind en water in deze tijd.	Diagnostische toets.	Week 27

VEEL PLEZIER MET DIT PROJECT!

CORNELIS CORNELISZOOM VAN UITGEEST - ZAGEN OP DE WIND